

JAK SPRAWNIE LICZYĆ GŁOSY

w obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie

Niniejszy poradnik należy rozpatrywać łącznie z **załącznikiem**, który zawiera pomocnicze tabele do szybkiego i dokładnego zliczania głosów.

W trakcie liczenia głosów min 2 max 3 członków komisji powinno wypełniać arkusze z tabelami pomocniczymi. Każdy z nich niezależnie od pozostałych zaznacza na arkuszu opisanym (rodzaj wyborów: rada gminy, rada powiatu, itp) w kolejnych kratkach werdykt komisji, przy pomocy wybranego symbolu: krzyżyka, kółeczka, kropki itp.

Jeżeli co najmniej dwie osoby będą miały takie same wyniki (dla wszystkich kandydatów i list), można założyć, że ich wyniki są prawidłowe. W osobnej tabeli powinny być odnotowywane głosy nieważne, z podziałem na przyczyny nieważności

Czynności związane z ustalaniem wyników głosowania wykonują **wspólnie** wszyscy obecni członkowie komisji.

UWAGA: Mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni mogą rejestrować cały proces ustalania wyników głosowań. W tym celu oprócz kamery, telefonu lub dyktafonu powinni przyjść do lokalu wyborczego z ładowarką i ew. przedłużaczem, aby swobodnie poruszać się po lokalu.

Etap nr 1

Ustalenie liczby uprawnionych do głosowania oraz liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania

Na podstawie spisu wyborców komisja ustala:

- 1) liczbę osób uprawnionych do głosowania,
- 2) liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.

Etap nr 2

Ustalenie liczby kart niewykorzystanych i zabezpieczenie ich

Wszyscy obecni członkowie komisji wspólnie przeliczają karty niewykorzystane, a następnie umieszczają je w zabezpieczonych pakietach.

UWAGA: Mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni powinny sprawdzić prawidłowość opieczutowania pakietów oraz wykonać ich zdjęcia.

Etap nr 3

Posortowanie i ustalenie liczb kart ważnych i kart nieważnych

Wszyscy obecni członkowie komisji sprawdzają każdą kartę wyjętą z urny pod względem jej ważności.

Ważna karta powinna:

- być zgodna ze wzorem Państwowej Komisji Wyborczej,
- mieć nadruk właściwej gminnej lub powiatowej komisji,
- mieć pieczęć obwodowej komisji wyborczej, w której wykonywane są czynności,
- nie być porwana na części.

Karty nieważne, tzn. niespełniające któregokolwiek z powyższych warunków (w tym karty porwane/kawałki kart), należy spakować w osobny pakiet i opisać.

Etap nr 4

Przygotowanie ważnych kart różnym wyborom

W dniu 21 października 2018 r. mają miejsce cztery głosowania na czterech różnych kartach:

- 1) wybory do rad gmin oraz do rad miast na prawach powiatu, przy czym w Warszawie - do rad dzielnic m. st. Warszawy
- 2) wybory do rad powiatów, przy czym w Warszawie - do rady m. st. Warszawy
- 3) wybory do sejmików województw,
- 4) wybory wójtów / burmistrzów / prezydentów miast.

Wszyscy obecni członkowie komisji powinni podzielić karty na cztery stosy, opisane na arkuszach A4 zgodnie z listą wyborów podaną powyżej.

UWAGA: Mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni powinni pilnie śledzić prawidłowość podziału kart. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości mężowie zaufania powinni zażądać ponownej weryfikacji. Gdyby komisja odmówiła, mąż zaufania powinien oznajmić, że odpowiednią uwagę uczyni w protokole.

Kolejne etapy (tj. etap 5 i 6) dotyczą ustalenia wyników czterech głosowań.

Ważne informacje ogólne

1. Czynności wykonywane są przez całą komisję dla kolejnych głosowań.
2. Zabroniona jest praca w podkomisjach, np. dwóch trzyosobowych lub czterech dwuosobowych.
3. Wskazane jest wybranie dwóch osób, które niezależnie notują czynności oraz wyniki ustalane przez komisję. Należy systematycznie porównywać zapisy wyników cząstkowych, sprawdzając, czy są jednakowe.
4. Przewodniczący, jego zastępca lub innych wybrany członek komisji bierze do ręki pojedynczą kartę wyborczą i głośno ustala, czy głos jest ważny:
 - a) jeżeli jest ważny - należy podać, na kogo jest oddany i na który komitet, a następnie zapisać te dane na 2 lub 3 arkuszach roboczych, (patrz załącznik nr 1)
 - b) jeżeli jest nieważny - należy podać przyczynę; UWAGA: nieważność głosu zależy od głosowania (patrz Etap 5 lub 6). W protokołach należy podać liczby głosów nieważnych z podziałem na przyczyny nieważności (patrz Etap 5 i 6). Załączniku nr 1 zawiera pomocnicze tabele do zliczenia głosów nieważnych, z podziałem na przyczyny nieważności.
5. Każdy z członków komisji ma prawo sprawdzić osobiście, czy głos został prawidłowo sklasyfikowany (czy jest ważny/nieważny oraz czy prawidłowo przypisany do osoby i komitetu).

UWAGA: Mężowie zaufania i obserwatorzy społecznie powinni pilnie śledzić prawidłowość ustalania ważności głosów i przypisania ich do właściwych kandydatów i komitetów wyborczych.

W celu poprawnego i szybkiego przyporządkowania liczby głosów poszczególnym kandydatom rekomenduje się stosowanie tablic pomocniczych przedstawionych w załączniku do poradnika.

Etap nr 5

Ustalenie wyników głosowania do rady gminy liczącej do 20 000 mieszkańców

UWAGA: Podobnie obliczane głosy w OKW ds. ustalania wyników głosowania odnośnie wyboru:

- **wójta**
- **burmistrza**
- **prezydenta miasta**

Głos jest ważny, jeżeli znak „x” znajduje się w kratce z lewej strony obok nazwiska tylko jednego kandydata.

Głos jest nieważny, jeżeli na karcie do głosowania:

- znak „x” znajduje się w kratce obok nazwiska więcej niż jednego kandydata,
- brak jest znaku „x” w jakiegokolwiek kratce,
- znak „x” znajduje się w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata, którego nazwisko zostało skreślone z listy kandydatów.

W przypadku głosowania na jednego kandydata wyborca stawia znak „x” w kratce oznaczonej słowem „TAK” z lewej strony obok nazwiska kandydata. Postawienie znaku „x” w kratce oznaczonej słowem „NIE” z lewej strony obok nazwiska kandydata oznacza, że jest to głos ważny oddany przeciwko wyborowi kandydata na wójta. Głos jest nieważny, gdy znak „x” nie został postawiony ani przy „TAK”, ani przy „NIE”.

UWAGA: Wszystkie głosy nieważne dzielimy wg podanych wcześniej przyczyn nieważności, ustalone liczby zostaną wpisane do protokołu głosowania.

Liczba wszystkich głosów nieważnych musi być równa sumie głosów nieważnych według podziału na trzy przyczyny nieważności.

11	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					
11a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					
11b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					
11c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska skreślonego kandydata (<i>art. 436 § 1 Kodeksu wyborczego</i>)					

Powyżej fragment wzoru protokołu dla OKW w głosowania do rady gminy do 20 tys.

Etap nr 6

Ustalenie wyników głosowania do:

- **rady gminy, miasta w gminie liczącej powyżej 20 tys. mieszkańców oraz rady dzielnic m.st. Warszawy,**
- **rady powiatu oraz rad miasta na prawach powiatu,**
- **sejmiku wojewódzkiego.**

W wyborach radnych w gminie liczącej powyżej 20 000 mieszkańców wyborca głosuje tylko na jedną listę kandydatów, stawiając znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu.

Głos ważny na listę i na kandydata:

- znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska tylko jednego kandydata na jednej liście,

- znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów, ale z tej samej listy, z przyznaniem pierwszeństwa temu ze wskazanych przez wyborcę kandydatów, który znajduje się w pierwszej kolejności.

Głos ważny na listę, ale brak głosu na kandydata:

- znak „x” w kratce z lewej strony wyłącznie przy nazwisku kandydata z jednej tylko listy, którego nazwisko zostało skreślone z listy po wydrukowaniu kart do głosowania,

Głos jest nieważny, jeżeli na karcie do głosowania:

- znak „x” w kratce z lewej strony, obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list,
- brak znaku „x” w żadnej kratce,
- znak „x” w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona przez gminną komisję wyborczą (lub dzielnicową lub powiatową komisję wyborczą).

UWAGA: Wszystkie głosy nieważne dzielimy wg podanych wcześniej przyczyn nieważności, ustalone liczby zostaną wpisane do protokołu głosowania.

Liczba wszystkich głosów nieważnych musi być równa sumie głosów nieważnych według podziału na trzy przyczyny nieważności.

11	Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych)					
11a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					
11b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					
11c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona (art. 436 § 3 i 6 Kodeksu wyborczego)					

Uwaga! Suma liczb z pkt. 11a – 11c musi być równa liczbie z pkt. 11.

Powyżej fragment wzoru protokołu dla OKW w głosowania do rady gminy powyżej 20 tys.

Następnie każdy głos ważny powinien zostać zapisany na arkuszu głosowania na kandydata XYZ z listy komitetu wyborczego nr AB.

UWAGA:

Zawsze głos ważny oddany na kandydata, który nie został skreślony z listy kandydatów, jest głosem oddanym na listę komitetu wyborczego.

W szczególnym przypadku ważny głos na kandydata, który został skreślony z listy kandydatów, jest tylko głosem oddanym na listę komitetu wyborczego, która zawiera nazwisko skreślonego kandydata.

Załącznik nr 2 przedstawia pomocnicze tabele, rekomendowane w celu sprawnego i dokładnego obliczenia głosów w poszczególnych wyborach.

Załącznik nr 1

Pomocnicze tabele do szybkiego i dokładnego zliczania głosów

Plik zawiera 4 tabele dla różnych maksymalnych liczb głosów oddanych na kandydatów.

"Tabele 1 i 2 umożliwiają ustalenie wyników cząstkowych dla jednego lub więcej kandydatów w porcjach:

Tabela 1: 750 głosów, 1500 głosów lub 2250 głosów

Tabela 2: 1350 głosów, 2700 głosów lub 4050 głosów"

"Tabela 3 służy do ustalenia liczny głosów nieważnych z podziałem na przyczyny nieważności
"

Tabela sumowanie wyników może zostać zastosowana z tabelą 1 i 2

W trakcie liczenia głosowania 2-3 członków komisji ma przed sobą arkusz z pomocniczymi tabelami.

Każdy z nich niezależnie od pozostałych zaznacza na arkuszu opisanym (rodzaj wyborów: rada gminy, rada powiatu, itp) w kolejnych kratkach werdykt komisji, przy pomocy wybranego symbolu: krzyżyka, kółeczka, kropki itp.

Dlaczego trzy osoby powinny zapisywać wyniki w tabelach?

Jeżeli co najmniej dwie osoby będą miały takie same wyniki (dla wszystkich kandydatów i list), można założyć, że ich wyniki są prawidłowe.

Aby powyższe założenie było prawdziwe, trzy osoby powinny notować ustalenia komisji, niezależnie od siebie.

Instrukcja jednoczesnego ustalania wyników głosowania

1 Jedna osoba, np. przewodniczący komisji, znajduje się po przeciwnej stronie stołu niż pozostałe osoby, w tym mężowie zaufania oraz trzy osoby z pomocniczymi tabelami.

2 Jedna osoba, np. przewodniczący komisji, sprawdza, czy głos jest ważny lub czy jest nieważny.

3 Jeżeli głos jest nieważny, podaje przyczynę nieważności i pokazuje kartę pozostałym członkom komisji.

4 Przewodniczący trzyma kartę, a pozostali członkowie komisji potwierdzają ustalenia albo zgłaszają zastrzeżenia.

5 Gdy nie ma zastrzeżeń osoby z arkuszami zaznaczają kolejną kratkę (krzyżykiem, kółkiem, jakimkolwiek symbolem) na odpowiednim arkuszu do sumowania głosów nieważnych.

6 Jeżeli głos jest ważny, komisja wspólnie ustala, na którego kandydata, i na który komitet wyborczy został oddany głos.

7 Przewodniczący trzyma kartę, a pozostali członkowie komisji potwierdzają ustalenia albo zgłaszają zastrzeżenia.

8 Gdy nie ma zastrzeżeń, osoby z arkuszami zaznaczają kolejną kratkę (krzyżykiem, kółkiem, jakimkolwiek symbolem) na odpowiednim arkuszu do sumowanie głosów ważnych.

9 W momencie, gdy którakolwiek z osób notujących głosy na arkuszach pomocniczych osiągnie liczbę 10 lub 15 (tzn. pełny wiersz) następuje sprawdzenie, czy wszystkie trzy osoby zaznaczyły te same liczby kratek dla wszystkich pytań i kategorii odpowiedzi.

10 Jeżeli liczba zaznaczeń zgadza się w przypadku co najmniej dwóch osób dla wszystkich pytań i kategorii odpowiedzi, zakładamy, że zaznaczenia tych dwóch osób są prawidłowe.

11 W przypadku braku zgodności między co najmniej dwoma osobami, należy sprawdzić wyniki dla ostatniej partii kart.

12 Zbiory kart, dla których ustalono wynik głosowania, między kolejnymi uzgodnieniami obliczeń trzech osób, należy odkładać oddzielnie lub zaznaczyć w jakikolwiek sposób, tak aby w przypadku, gdyby doszło do niezgodności w zaznaczeniach trzech osób można było sprawdzać tylko ostatnią partię kart.